

**Ο «ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ» ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ
ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ, Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ**

ΥΠΟ
ΗΛΙΑ Β. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ο «ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ» ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ, Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

(Εισήγησις εἰς τὸ Πανορθόδοξον Συμπόσιον τῆς Δισχιλιετίας)

ΥΠΟ

ΗΛΙΑ Β. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Καθηγητοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου
Ἀθηνῶν, Προέδρου τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις Πανορθοδόξου Συμποσίου
«Ἡ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν τρίτην χιλιετίαν»

Ἡ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας ὡς ὁ «Ἀκάθιστος Ὑμνος τῆς»

Ἡ πορεία τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν ἐκπνέουσα δισχιλιετία, δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν «Ἀκάθιστον Ὑμνον», τὸν ἀναφερόμενον εἰς τὴν σωτηρίαν ἀπὸ τὴν ἐπιβουλὴν τῶν ἐχθρῶν. *Ἐπιβουλὴ καὶ Σωτηρία* πλαισιώνουν, διαχρονικῶς, τὸ διαρκές «γίγνεσθαι» τῆς Ἐκκλησίας. Ἀκάθιστος Ὑμνος σημαίνει, ἐπίσης, τὸν ὕμνον τῶν Ὁρθίων, δηλαδὴ τῶν *μὴ ἀναπαυομένων, τῶν μὴ ραθυμούντων* εἰς τὴν τήρησιν τῆς ὁρθῆς πίστεως καὶ ἐφαρμογὴν ὡς πράξεως.

Ἡ ὁρθία στάσις τοῦ σώματος, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θείας ἀναφορᾶς, δηλαδὴ τοῦ καθαγιασμοῦ τῶν *Τιμίων Δώρων*, δηλώνει σημειολογικῶς τὸ καίριον περιεχόμενον αὐτῆς, δηλαδὴ τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ὡς τὴν ἀρχὴν τῆς κάθε ἀναστάσεως.

Τὰ δεδομένα τῆς τρίτης χιλιετίας

Ἡ τρίτη χιλιετία ἔχει πολλά, τὰ ἤδη γνωστά, ἀλλὰ περισσότερα εἶναι τὰ

ἄγνωστα. Δεδομένου ὅτι τὸ μέλλον προπαρασκευάζεται ἀπὸ τὸ παρελθόν, ἡ συμβολὴ τούτου εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ μέλλοντος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόλυτος. Κατὰ ταῦτα, αἱ Ὁρθόδοξαι Ἐκκλησίαι δύνανται ἐκ τῶν παρόντων καὶ γνωστῶν νὰ «προῖδουν» τὸ μέλλον, σκιαγραφούμενον ὑπὸ τοῦ παρόντος καὶ νὰ ἐτοιμάσουν ἑαυτὰς πρὸς διακονίαν καὶ μαρτυρίαν καὶ τοῦ ἀναμενομένου, διὰ τῆς ἐκπονήσεως τῆς ἀναγκαίας Ἀρχιτεκτονικῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας καὶ δράσεως.

Ὑπάρχουν, ἤδη καταγεγραμμένοι, αἱ ἀναγκαῖαι ἐκτιμήσεις τῶν στοιχείων, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνουν ὄχι μόνον τὰ ἐπιστημονικά, οἰκονομικά καὶ λοιπὰ ἐπιτεύγματα τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀπανθρώπους ἀποτυχίας καὶ τὰς ζοφεράς καταστάσεις τοῦ ἰδίου αἰῶνος. Τὴν κατὰ κεφάλαια καταγραφὴν τῆς παγκοσμίου κοινωνικῆς «παθολογίας» ὀφείλομεν εἰς τὰ δημοσιεύματα τοῦ ἀνεξαρτήτου ἰδρύματος «**Λέσχη τῆς Ρώμης**»¹. Ἡ καταγραφὴ αὕτη ἐξουδετερώνει, δυστυχῶς, τὴν ἀνθρωπίνην αὐταρέσκειαν διὰ τὰ ἐπιτεύγματα, ἢ ὁποῖα ἐκδηλοῦται διὰ τῶν μονομερῶς προβαλλομένων, ὑπὸ τῶν πολυωνύμων ἐξουσιαστικῶν ἀρχῶν.

Ἡ φαινομενολογία τῆς ἀλυτρώτου ἀνθρωπότητος (Διαγνωστικὴ τῆς παρούσης καταστάσεως τοῦ κόσμου).

Ἡ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ παρόντος αἰῶνος (τοῦ ἀπατεῶνος!) ἀμφισβήτησις τῆς μόνης σταθερᾶς ἀρχῆς τοῦ κόσμου, τοῦ **Θεοῦ** ὠδήγησεν εἰς τὴν ἄλλοφροσύνην, ἢ μᾶλλον, εἰς τὴν «παραφροσύνην» τῶν μεταβλητῶν δεικτῶν τῆς κοινωνίας τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Καὶ ἔπρεπε νὰ ἀναμένεται, ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην (P.G. 3, 705D), ὁ Θεὸς εἶναι «...ἡ ἀρχὴ τοῦ (κάθε) παραδείγματος, ἡ ἀρχὴ τοῦ (κάθε) σκοποῦ, ἡ ἀρχὴ τῆς (κάθε) δημιουργίας, ἡ ἀρχὴ τοῦ (κάθε) εἶδους, ἡ ἀρχὴ τοῦ (κάθε) στοιχείου, καὶ γενικῶς κάθε ἀρχή, κάθε συνεκτικότης, κάθε πέρας· καὶ γιὰ νὰ τὰ εἴπω περιληπτικῶς, ὅλα τὰ ὄντα προέρχονται ἀπὸ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθόν· καὶ ὅλα τὰ μὴ ὄντα, εὗρισκονται ὑπερουσίως εἰς τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθόν· καὶ ὑπάρχει ἀρχὴ τῶν πάντων, καὶ σκοπὸς ὑπεράνω τῆς (χρονικῆς) ἀρχῆς, καὶ πέρα ἀπὸ τὸν (ἐνδοκοσμικόν) σκοπόν. Ἐπειδὴ ὅλα προέρχονται ἀπὸ Αὐτόν, καὶ γίνονται δι' Αὐτοῦ, καὶ καταλήγουν εἰς Αὐτόν», δηλαδὴ τὸν Θεό.

Ληγούσης τῆς δευτέρας χιλιετίας², εἶναι ἀπτές, κατὰ τρόπον ἰδιαιτέρως

1. The First Global Revolution, 1992.

2. Βλέπε τὸ ἡμέτερον, Ὁρθόδοξία καὶ Δημοκρατία ἐνώπιον τῆς 3ης χιλιετίας, ἐν: Ὁρθόδοξία - Ἑλληνισμός (Ἐκδοσις Ἱ. Μ. Κουτλουμουσίου Ἁγίου Ὁρους) Β' τόμος, σελ. 169.

ὀδυνηρόν, οἱ συνέπειες ἐκ τῆς ἀπεμπολήσεως τῆς μόνης ἀρχῆς τοῦ κόσμου, ὡς διαστρεβλωτικὴς τῶν βασικῶν μεταβλητῶν τῆς κοινωνίας.

Ἡ ἀπαρίθμηση τῶν ἐπὶ μέρους στρεβλώσεων προδιαγράφει τὰς κατευθύνσεις, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ λάβῃ τὸ ἱκετευτικὸν καὶ πρακτικὸν περιεχόμενον τοῦ «Ἀκαθίστου Ὕμνου» τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς οἰκουμένης καὶ ὡς τοπικῆς παρουσίας καὶ μαρτυρίας, δι' ἔργων, διὰ λόγου καὶ δι' ἀκοιμήτου πραγματώσεως τῆς βουλῆσεως τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπον.

Ἡ περισκόπησις τοῦ παρόντος τῆς Οἰκουμένης χαρακτηρίζει τὴν ἐποχὴν μας ὡς χαώδη εἰς τὸν κοινωνικὸν καὶ τὸν οἰκονομικὸν τομέα. Τίποτε, πλέον, δὲν εἶναι σταθερόν, τίποτε δὲν εἶναι προβλεπτόν, ἐπειδὴ, παραλλήλως πρὸς τὰ τεχνολογικὰ καὶ ἐπιστημονικά, κυρίως, ἐπιτεύγματα πολλὰ εἶναι τὰ δεινὰ, τὰ ὀφειλόμενα στὴν ἀλυστρωτικὴν κατανόησιν καὶ χρῆσιν τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνολογικῶν ἐπιτευγμάτων. Δὲν εἶναι δὲ τυχαῖον ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα μας ἐμφανίστηκε καὶ ἡ «ἐπιστήμη τοῦ Χάους»³.

Ὁ κατὰ κεφάλαια, κληροδοτούμενος εἰς τὴν Ἀνθρωπότητα, ἀπὸ τὸν 20ὸν εἰς τὸν 21ον αἰῶνα, ἀλυστρωτισμὸς περιλαμβάνει τὰς ἀκολουθοῦσας ἀπώλειας.

α) Τὸν μερικόν, τουλάχιστον, τραυματισμὸν τῆς θρησκευτικότητος, λόγῳ τῆς συστηματικῆς, ἀπὸ τὴν 2αν ἕως καὶ τὴν 7ην δεκαετίαν τοῦ αἰῶνος, θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς ἀθεϊστικῆς ἐπιβουλῆς καὶ τῶν διωγμῶν κατὰ Ἐκκλησιῶν καὶ μεμονωμένων πιστῶν, εἰς τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην, τὴν Κίνα καὶ ἄλλου.

β) Τὴν παράγωγον τῆς πρώτης, ἀπώλειαν τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν, λόγῳ τῆς ἀμφισβητήσεως τῆς θρησκευτικῆς θεμελιώσεώς τους καὶ τὴν αὐθαίρετον ὑποβάθμισιν τῆς θρησκείας εἰς ἀπλοῦν προσωπικὸν δεδομένον, ἀδιάφορον διὰ τὴν κοινωνίαν τῶν προσώπων, καταστρεφομένου τοῦ συνεκτικοῦ ρόλου τῆς θρησκευτικότητος.

γ) Τὴν «συνακόλουθον τῆς προηγουμένης» μείωσιν τῆς συναισθήσεως τῆς εὐθύνης τοῦ ἀτόμου ἔναντι τῆς κοινωνίας. Ἡ ἀπώλεια αὕτη συνιστᾷ οὐσιαστικῶς καταστροφὴν τῆς κοινωνίας, λόγῳ τῆς ἀποθεώσεως τοῦ ἀτομικισμοῦ. Θλιβερά, ἀλλὰ τεκμηριωμένα προϊόντα τῆς καταστροφῆς τοῦ κοινωνικοῦ ἴστοῦ καὶ τῆς συνοχῆς εἶναι ἡ **βία**, οἱ **βανδαλισμοὶ** καὶ ἡ **ἐλλειψὶς κοινωνικῆς πειθαρχίας**. Ἡ ἐμφάνισις νέων κοινωνικῶν μαστίγων, ὅπως τοῦ ἐγκλήματος, τῆς βίας, τοῦ κρατικοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ὀργανωμένου ιδιωτικοῦ καταναγκασμοῦ (Μάφια κ.ἄ.), τοῦ δολοφονικοῦ ἐμπορίου τῶν ναρκωτικῶν οὐσιῶν, τὰ κέρδη τοῦ ὁποίου ὑπερβαίνουν καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἀνθηρὰ κέρδη τῆς βιομηχανίας τοῦ πετρελαίου. Παραλλήλως, ἐνεφανίσθησαν νέαι τρο-

3. Ian Stewart, Παίζει ὁ Θεὸς ζάρια; Ἡ ἐπιστήμη τοῦ Χάους (μετάφρ. Κ. Σαμαρά), ἔκδ. Κωσταράκη, Ἀθήνα 1991, σελ. 48.

μακτικά βιολογικά καὶ κοινωνικά ἀσθένειαι, ὅπως ἡ τῆς ἐξουδετερώσεως τοῦ ἀνοσιοποιητικοῦ συστήματος προστασίας τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ (Ἑϊτζ), ἡ παιδικὴ ἐγκληματικότητα, ἡ οἰκονομικὴ ἐξαθλίωσις ὁλοκλήρων κοινωνιῶν κ.ἄ.

Τά, ἤδη, μνημονευθέντα ἀποτελοῦν μέρη μόνον τῆς τεραστίας «παθολογίας», δηλαδὴ τῶν τραγικῶν **δεικτῶν τῆς ἀλυστρωτικῆς ταυτότητος** τοῦ ἀρχομένου 21ου αἰῶνα.

Ὑπάρχει καὶ τὸ ἔτι χειρότερον: Ἡ νέα γενεὰ καθοδηγεῖται καὶ ἐκπαιδεύεται κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος τὴν καθιστᾷ ἀνίκανον νὰ διακρίνῃ μεταξὺ τοῦ βασικοῦ καὶ οὐσιαστικοῦ εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τὰς ἀξίας τῆς κοινωνίας καὶ τῆς σημειολογικῆς ἐκφράσεώς τους. Εἰς τὴν θέσιν τῶν κοινωνικῶν δεσμῶν ἀναπτύξεως καὶ προστασίας, δηλαδὴ εἰς τὴν θέσιν καὶ ἐφαρμογὴν τῆς ἀμοιβαίας καὶ ἐνιαίας ἀναγκαιότητος τῶν προσώπων, τοῦ **«ἀλλήλων χρήζομεν»** [Μ. Βασίλειος κ.ἄ.] ἔχομεν τὴν δημιουργίαν ἀθλητικῶν, μουσικῶν, καταναλωτικῶν κ.ἄ. *ὑποφυλῶν* καὶ *ὑποκοινωνιῶν*, ὡς ὑποκαταστάτων τῆς θρησκείας, τὰ ὅποια ἀλληλομάχονται καὶ ἀλληλοεξοντώνονται.

Ἡ ἐκτεταμένη χαλάρωσις τῆς *κοινωνικῆς συνοχῆς* καὶ ἀλληλεγγύης δὲν ἐξασφαλίζει, πλεόν, οὔτε τὰ ἀτομικὰ δικαιώματα, οὔτε τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν. Ἀντὶ τούτων ἐκδηλώνεται, κατὰ πληθωρικὸν τρόπον, φραστικὸς σεβασμὸς καὶ ἐκτίμησις εἰς τὴν ἐλευθερίαν, τὰ ἀτομικὰ δικαιώματα, τὴν ἰσότητα δικαιωμάτων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν προστασίαν τῶν ἡλικιωμένων καὶ τῶν προσώπων μὲ εἰδικὰς ἀνάγκας, τὴν ἀνεκτικότητά, τὸν σεβασμὸν τῆς προσωπικότητος τῶν ἄλλων, τὸν σεβασμὸν τῆς ζωῆς καὶ τῆς εἰρήνης καὶ εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας.

Περίληπτικῶς, δύναται νὰ λεχθῇ μετὰ βεβαιότητος, ὅτι, τὸν 20ὸν αἰῶνα, ὁ ἀνθρώπος ὑποβιβάστηκε ἀπὸ *ἀξίωμα* εἰς *ποσότητα*, ἀφοῦ ἡ ἀνθρώπινη καὶ κοινωνικὴ ἀξιολόγησις του γίνεται μὲ *οἰκονομικά*, δηλαδὴ ποσοτικὰ κριτήρια καὶ δείκτας. Ἡ προτεραιότητα ἀξιολογήσεως τῶν κοινωνιῶν καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκφράζεται διὰ τοῦ **δείκτου τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως**, τὸν ὁποῖον καταρτίζει τὸ *Διεθνὲς Νομισματικὸν Ταμεῖον* (International Monetary Bank, INB), τὸ γνωστὸν κατὰ *κεφαλὴν εἰσόδημα* καὶ ὄχι διὰ τοῦ καταρτιζομένου ὑπὸ τοῦ Ο.Η.Ε. **δείκτου Ἀνθρωπίνης Ἀναπτύξεως** (Human Development Index, HDI).

Τὰ προαναφερθέντα ἀρνητικὰ γεγονότα δὲν ἐνεφανίσθησαν αἰφνιδίως, ἀλλὰ εἶναι παράγωγα τοῦ παρελθόντος καὶ ἐπαληθεύουν, δυστυχῶς, τὸν προφήτην Ἰερεμίαν (38,29): ἀναφερόμενος εἰς τὰς συνεπείας τῶν πράξεων τῶν προγενεστέρων εἰς τὴν ζωὴν τῶν μεταγενεστέρων, ἔλεγε τὸ: *«οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφρακα, καὶ οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων ἡμωδίασαν»*.

Πέρα τῆς προμνησθείσης, δίκην βραχυτάτου καταλόγου, καταγραφῆς, ὑπάρχουν εὐρύτεροι προῖδεασμοὶ πολιτικῶν διανοουμένων (S. Huntington), οἱ ὅποιοι, τὴν ἐποχὴν ἀναπτύξεως καὶ ἐντάσεως τῶν ἐπικοινωνιῶν καὶ τῶν ἀνταλλαγῶν ἀγαθῶν, διαιροῦν τὸν κόσμον εἰς πολιτισμικάς, δηθὲν, ἐνότητες καὶ προαναγγέλουν τὴν σύγκρουσιν μεταξὺ αὐτῶν⁴.

Ἡ πρώτη, συνεπῶς, ζοφερά προοπτικὴ ὡς πρὸς τὰ ἐρχόμενα, διὰ τὴν ἀρχικὴν περίοδον τῆς τρίτης χιλιετίας, δηλαδὴ τὸν 21ο αἰῶνα, εἶναι τὸ **φάσμα τῆς πολιτισμικῆς συγκρούσεως**. Περιπτέυει ἡ ἀναφορὰ εἰς τὸ βάσιμον ἢ τὸ ἀβάσιμον τῆς διαιρέσεως καὶ συνθέσεως τοῦ κόσμου εἰς πέντε πολιτισμούς.

Ἀντιθέτως, ἓνα ἄλλο, ἐν ἐξελίξει πρόγραμμα, τὸ τῆς **Παγκοσμιοποιήσεως τῆς Οἰκονομίας**, «ἐπαγγέλλεται» τὴν εἰρηνικὴν συνεργασίαν πρὸς χάριν, δηθὲν, τῆς ἀφανοῦς εἰσέτι εὐημερίας ὄλων, χωρὶς νὰ πείθῃ, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰς ἄλλεπαλλήλους ἀντιδράσεις⁵. Καὶ ὅχι ἀδίκως, ὅταν ἐπιχειρεῖται –καὶ ἐν πολλοῖς πραγματοποιεῖται– νὰ ἀπολυτοποιηθῇ ἡ ἰδέα τῆς παγκόσμιας οἰκονομικῆς συνεργασίας διὰ τῆς περιθωριοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ κέντρον τῆς ζωῆς δὲν ἐπιφυλάσσεται, πλέον, διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ διὰ τὴν οἰκονομίαν· ὁ ἄνθρωπος τοποθετεῖται εἰς τὴν πέριξ τῆς οἰκονομίας τροχίαν. *Ἡ κοινωνία τῶν ἀνθρώπων ἔχει οὐσιαστικῶς ἀντικατασταθῇ ἀπὸ τὴν Οἰκονομίαν.*

Ἡ μετὰ τυμπανοκρουσιῶν προβαλλομένη Παγκοσμιοποίησις τῆς Οἰκονομίας, ἡγουμένων τῶν 7+1 μεγάλων οἰκονομικῶς κρατῶν⁶, ἐμπεριέχει *de facto* τὴν ἀνισοτιμίαν τῶν ἀνθρώπων. Ὁ πρόσφατος δείκτης τῆς «Ἀνθρωπίνης Ἀναπτύξεως», περὶ τοῦ ὁποίου ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω, περιέχει ἀνατριχιαστικὰ συγκριτικὰ στοιχεῖα γιὰ τὸ μέλλον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἰδιαιτέρως χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἀκόλουθος ἐξίσωσις **1=1.000.000.000**.

Ἡ ἀνωτέρω ἐξίσωσις προκύπτει, ἀβιάστως, ἐκ τῶν περιεχομένων εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ Ο.Η.Ε. διὰ τὸ ἔτος 1998. Καὶ σημαίνει ὅτι παγκοσμίως τρεῖς ἄνθρωποι⁷ μόνον (!) κατέχουν περιουσιακὰ στοιχεῖα ἴσα πρὸς τὸ εἰσόδημα τῶν 48 πλέον πτωχῶν κρατῶν μὲ σύνολον πληθυσμοῦ τρία δισεκατομμύρια ψυχῶν (3.000.000.000)! Ἀναλυτικῶς, τοῦτο σημαίνει ὅτι ἕκαστος τῶν τριῶν

4. Βλ. Samuel P. Huntington, *The Crash of Civilizations?* Ἐν: *Foreign Affairs*, Summer 1993, σελ. 22-49.

5. Σίατλ, Γενεὺη κ.ἄ.

6. Πρόκειται περὶ τῶν Η.Π.Α. Ἀγγλίας, Αὐστραλίας, Γαλλίας, Ἰαπωνίας, Ἰσπανίας, Ἰταλίας καί, ὡς ὀγδόης, τῆς Ρωσίας.

7. Πρόκειται περὶ τῶν κ.κ. Γουόρεν Μπάφετ, Μπίλ Γκέιτς καὶ Σάμ Γουόλτον, συμφώνως πρὸς τὰ δημοσιευθέντα στοιχεῖα τοῦ Ο.Η.Ε. (Δείκτης Ἀνθρωπίνης Ἀναπτύξεως τοῦ ἔτους 1999).

ἀπομυζᾶ, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, ἀπὸ τὴν Κτίσιν τοῦ Θεοῦ, τὸν φυσικὸν κόσμον, ἀγαθὰ ἰσόποσα πρὸς τὸ ποσόν, τὸ ὅποῖον ἀπομυζᾶ ἐν τρισεκατομμύριον ἀνθρώπων. (Καὶ ταυτοχρόνως, ἀπαξιώνει μέρος τῆς φύσεως ὡς σκουπίδια ἀνάλογον ποσόν). Ἡ οἰκονομικὴ –καὶ ἀνθρωπιστικῶς ἀρνητικὴ– ἐξίσωσις **1:100.000.000** δηλώνει εὐγλώττως τὸν ὑφιστάμενον οἰκονομικὸν καὶ τὸν προηγούμενον τούτου ἠθικὸν ἀλυτρωτισμόν· καὶ ὅ,τι αὐτὸς συνεπάγεται κοινωνικῶς. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὀφείλει, συνειδητοποιοῦσα αὐτὸν τὸν ἀλυτρωτισμόν, νὰ ἐντάξῃ εἰς τὴν μαρτυρίαν αὐτῆς καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν τοῦ συγχρόνου οἰκονομικοῦ πολιτισμοῦ.

Τὸ ἐφαλήτριον τῆς μαρτυρίας (*Ἔχει ἀνάγκην λυτρώσεως ὁ κόσμος τῆς τρίτης χιλιετίας;*)

Τὰ ἀναφερθέντα, ἥδη, τεκμηριωμένα στοιχεῖα τοῦ παγκοσμίου ἀλυτρωτισμοῦ θέτουν τὸ ἐρώτημα: *Εἶναι ἐνσυνείδητη ἡ ἀνάγκη τῆς λυτρώσεως; Ἔχει ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος συνείδησιν τῆς ἀλυτρώτου καταστάσεως τῆς κοινωνίας του, ἢ, μήπως, εὐρισκόμενος ἐν μέσῳ μυρίων συχνὰ ἡδονικῶν καὶ ἀναπαυτικῶν ἐξαρτήσεων, ἔπαυσε νὰ αἰσθάνεται τὴν παντοδαπὴ δουλείαν του καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς λυτρώσεως; Πῶς ἀπαντᾷ εἰς τὸ ἀδυσώπητον ἐρώτημα: Εἶσαι εὐτυχής;*

Μήπως ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ἐρχομένην πρώτην ἑκατονταετίαν τῆς τρίτης χιλιετίας ὁ χαρακτηρισμός, τὸν ὅποῖον διετύπωσεν ὁ προφήτης Ἡσαΐας (κεφ. 6, 9-10) περὶ τῆς συγχρόνου κοινωνίας του ὡς μὴ ἀντιλαμβανομένης, λόγῳ πωρώσεως τὰ σημεῖα τῆς ἐκτροπῆς καὶ ὀδηγουμένης, λόγῳ ἀμετανοήσιας, εἰς ἀλλεπαλλήλους καταστροφάς.

Εἶπεν:

«θὰ ἀκοῦτε, ἀλλὰ δὲν θὰ καταλαβαίνετε.
Θὰ βλέπετε, ἀλλὰ δὲν θὰ ἐννοεῖτε!...
Ἔως ὅτου ἐρημωθοῦν οἱ πόλεις
καὶ μείνουν ἀκατοίκητες,
ἕως ὅτου ἀδειάσουν τὰ σπίτια
καὶ ἡ χώρα μένει ἔρημη...».

Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου: Τὰ θεῖα καταπιστεύματα

Μετὰ τὴν διαγνωστικὴν τῆς ἐποχῆς, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ

τῆς «ἀρχιτεκτονικῆς», τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὁ ἀνύστακτος, ἔργῳ καὶ λόγῳ, ὕμνος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς «ἄξονας» αὐτοῦ. Οἱ θεοπαράδοτοι «ἄξονες» δέον ὅπως εἶναι τὰ τρία *θεῖα καταπιστεύματα ἢ αἱ τρεῖς θεῖαι Οἰκονομίαι*. Καὶ πρῶτον, πρέπει νὰ συνειδητοποιήσωμεν, *τί εἶναι ἢ τί ὀφείλομεν νὰ θεωροῦμεν ὡς θεῖον ἢ θεῖα καταπιστεύματα;*

Καταπίστευμα, κατὰ τὴν νομικὴν ἐκδοχὴν, εἶναι ἡ χορήγησις εἰς κάποιον τῆς διαχειριστικῆς ἐξουσίας ἐνὸς ἀγαθοῦ πρὸς χάριν κάποιου τρίτου. Τὸ καταπίστευμα, θεολογικῶς, εἶναι αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐνεπιστεύθη, δηλαδὴ ἐχορήγησεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὡς ἀλήθειαν καὶ ὡς ὕλην πρὸς διαχειρίσιν, δηλαδὴ ἐνεργοποίησιν, πρὸς χάριν καὶ ὠφέλειαν ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅλης τῆς κτίσεως, καὶ ὄχι μερικῶν προσώπων.

Τὰ τρία μυστηριώδη καταπιστεύματα τὰ δοθέντα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον πρὸς διαχείρισιν εἶναι:

α) Ἡ συγκρότησις τοῦ ἀνθρώπου «κατ' εἰκόνα—δηλαδὴ κατ' ἀναλογίαν—τοῦ Θεοῦ» μὲ τὴν δυνατότητα ἀναγωγῆς εἰς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ» (Γεν. 1,26), δηλαδὴ ἐξέλιξιν καὶ τελείωσιν.

β) Τὸ δικαίωμα νὰ ἐξυπηρετῇται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν φύσιν/κτίσιν καὶ τὴν ἀχώριστον ὑποχρέωσιν νὰ διακονῇ αὐτήν, συμφώνως πρὸς τὴν βιβλικὴν πληροφορίαν περὶ ἀλληλοεξαρτήσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς φύσεως· «ἔλαβεν κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασεν, καὶ ἔθετο ἐν τῷ παραδείσῳ ἐργάζεσθαι αὐτόν καὶ φυλάσσειν» (Γεν. 2,15).

γ) Τὸ τρίτον καταπίστευμα εἶναι ὁ θεσμὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἰδρυθεὶς, διὰ νὰ λειτουργῇ διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἐκπεσόντος, ἥτοι ἀποστασιοποιηθέντος ἀπὸ τῆς θείας χάριτος γένους τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅλης τῆς συστεναζούσης καὶ συνωδινούσης μέχρι σήμερα κτίσεως (Ρωμ. 8,22). Ἡ λύτρωσις εἶναι κατάστασις τῆς ψυχῆς, παράγωγος καὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐλευθερίας ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς συμπαρασυρθείσης, λόγῳ τῆς κοινωνίας μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, κτίσεως.

Ὡνόμασα, προηγουμένως, τὰ καταπιστεύματα «μυστηριώδη», ἐπειδὴ εἶναι μυστήριον μέγα τὸ γεγονὸς ὅτι μέρος τῆς πολυποικίλου καὶ πολυσυνθέτου κτίσεως, ὁ ἄνθρωπος ἀσκεῖ δυσανάλογον πρὸς τὸ φυσικὸν καὶ ὀργανικὸν μέγεθος του ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν λοιπῶν δημιουργημάτων.

Ὁ ἄνθρωπος, εὐρισκόμενος εἰς τὰ ὅρια τῆς ὁμοιώσεως, δηλαδὴ τῆς ἀναλογίας πρὸς τὸν Θεόν, εἶναι ἐντολοδόχος τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸς τὰς τρεῖς κατευθύνσεις, ἥτοι πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς διαφυλάξεως τῆς **ἀκεραιότητος** τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς **ἀνακτήσεως τῆς ἐλευθερίας** τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς λυτρώσεως, καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ **πλάσματος ἀνθρώπου**. Τὰ τρία ταῦτα καταπιστεύματα εἶναι

αἱ τρεῖς διαχειριστικαὶ ἐνέργειαι ἡ *Οἰκονομία* τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν κτίσιν. Παριστοῦν δὲ τὰς τρεῖς ὁψεις τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὴν τοῦ *θεϊκοῦ δημιουργήματος*, αὐτὴν τοῦ *οἰκονόμου/διαχειριστοῦ* τῆς Κτίσεως/φύσεως καὶ αὐτὴν τοῦ *συνεργοῦ τοῦ Θεοῦ* εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ ἀξίωμα ἄνθρωπος (Τὸ πρῶτον καταπίστευμα ἢ ἡ πρώτη Θεία Οἰκονομία).

Ἡ πρώτη, ἀπὸ τὴν ὀπτικήν γωνίαν τοῦ ἀνθρώπου, «οἰκονομική», δηλαδή διαχειριστικὴ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν Δημιουργίαν τοῦ κόσμου εἶναι ἡ *μοναδικὴ ὑφή τῆς συγκροτήσεως τοῦ ἀνθρώπου*⁸. Αὐτὴ συνιστᾷ τὸ πρῶτον καταπίστευμα τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς μαρτυρίαν καὶ διακονίαν. Ἡ μαρτυρία αὕτη περιλαμβάνει ὡς *καθολικὸν συστατικὸν γνώρισμα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους*, τὴν **ἀξιοπρέπειαν, ἀνεξάρτητη ἀπὸ κάθε ἀτομικὸν ἢ κοινωνικὸν συμβεβηκός**, δηλαδή ἀπὸ τὴν φυλὴν ἢ τὸ φύλον, ἀπὸ τὸ χρῶμα τῆς ἐπιδερμίδος ἢ τὴν γλῶσσαν, ἀπὸ τὴν μορφωτικὴν ἢ/καὶ τὴν πολιτισμικὴν στάθμην, ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν ἢ τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν, ἀπὸ τὴν ἱστορικὴν πορείαν ἢ τὴν παράδοσιν ἐκάστου, προσώπου ἢ κοινωνίας. Τὴν κοινὴν βιολογικὴν ποιότητα τῶν ἀνθρώπων, προσδιώρισεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος⁹ εἰς τὸν ἀρεοπαγитικὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους λόγον του ὡς ἐνιαίας ποιότητος θεϊκὴν ποίησιν «ἐξ ἐνὸς αἵματος», συναπτομένην πρὸς τὸ δικαίωμα νὰ κατοικῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

Ἡ Ἐκκλησία ὡς θεόθεν συσταθεῖσα εἶναι χειραγωγός, ὄχι κυρίαρχος καθὲ ἀνθρώπου πρὸς ἀναπτυξιακὴν διαχείρισιν τοῦ ἀνεπαναλήπτου ἐν σπέρματι καταπιστεύματος. Εἰσερχομένη δὲ εἰς τὸν ἐναρκτήριον τῆς τρίτης χιλιετίας 21ο αἰῶνα, εὐρίσκεται τοῦτο μὲν χρεωμένη μὲ τὴν ἐντολὴν τῆς ἀναπτύξεως, πὺν ἀποτελεῖ τὸ περιεχόμενον τοῦ *τρίτου καταπιστεύματος*, τοῦτο δὲ πρὸ μιᾶς *παγκοσμίου ἱστορικοκοινωνικῆς ἐκτροπῆς* μὲ *ἐκδηλες ἐνέργειες ἀποσταθεροποιήσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας καὶ ὑπονομεύσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας*.

Τὰ σύγχρονα φαινόμενα ἀποσταθεροποιήσεως τοῦ ἀξιώματος ἄνθρω-

8. Ἡ μοναδικότητα τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας ἢ τοῦ «ἀξιώματος» ἄνθρωπος, σύμφωνα μὲ τὸν Μέγα Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Φώτιον, ἔγκειται εἰς τὴν ἀνάλογον πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Δημιουργὸν συγκρότησίν του· συγκροτεῖται ὡς μεταίχιμος μεταξὺ ὕλικου καὶ πνευματικοῦ κόσμου.

9. Πράξεις Ἀποστόλων 17,26.

πος εἶναι πολλὰ καὶ δραματικά, διχαζόμενα εἰς ὑπερβολὰς καὶ ἐλλείψεις. Προκύπτουν δέ, ἀπὸ τὴν παραβατικὴ τῶν ὁρίων τοῦ ἀνθρώπου ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ τῶν τεχνολογικῶν ἐπιτευγμάτων, πρὸς δύο κατευθύνσεις. Ἡ πρώτη ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐπιχειρουμένας παραβάσεις τῶν ὁρίων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ ἄνω, δηλαδὴ τὸν Θεόν πρόκειται ὡς ἐμφανὴς ἢ συγκεκαλυμμένη ἀθεΐα. Ἡ δευτέρα ἀφορᾷ εἰς τὴν δημιουργίαν ἀμφισήμων ἐνεργειῶν, εἴτε δι' αὐτοῦπερτιμήσεως τοῦ ἐγὼ καὶ ὑποτιμήσεως τοῦ ἐσύ, εἴτε δι' ἀνεγέρσεως διαχωριστικῶν γραμμῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Τὰ φαινόμενα αὐτὰ εἶναι ὅ,τι κληροδοτεῖ εἰς τὴν πανανθρωπίνην κοινωνίαν ὁ ἀπερχόμενος αἰὼν καὶ προσδιορίζουν τὴν ὀφειλομένην *πρώτην*, ἀντιθετικὴν κατεύθυνσιν τῆς μαρτυρίας τοῦ «Ἀκαθίστου καὶ ἀνυστάκτου Ὕμνου» τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἐργώδης μαρτυρία καὶ ὁ ἀσίγαστος ὕμνος τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν τρίτην χιλιετίαν, ὀφείλει νὰ κυριαρχῇται, ἀπὸ τὴν προσπάθειαν καθοδηγήσεως ὧν τῶν ἀνθρώπων ἀδιακρίτως, πρὸς ἐπανεστίασιν τῆς ἀνθρωπίνης ταυτότητος καὶ συνειδησιακὴν σύμπτωσιν τῆς πρὸς τὸν ὁρισμὸν τοῦ «ἀνθρώπου» ὡς τοῦ «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» σπερματικῶς συγκροτημένου ὄντος, ὄχι τῆς γῆς μόνον, ἀλλὰ τοῦ Σύμπαντος ὁλοκλήρου. Πρέπει νὰ ὑπομνησθῇ, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐξέφρασαν, ὡς ἀναμονὴν τῆς ἐλληνοχριστιανικῆς συνθέσεως, τὴν ἔννοιαν περὶ τοῦ «θεοειδοῦς» καὶ «θεοεικέλου» χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ Πατέρες δὲν ἐδίστασαν νὰ χαρακτηρίσουν τὸν ἄνθρωπον θεοδημιούργητον «κοσμοπολίτην» καὶ «ἄρχοντα τῆς κτίσεως» (PG 44, 264), ἀλλὰ ὄχι ἐκκοσμιευμένον πολίτην τοῦ παρόντος κόσμου μόνον.

Ἡ ἀνάκτησις τοῦ ὁρισμοῦ, ὁ ὁποῖος διασώζει τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν καὶ ἐπιτρέπει τὴν βιωματικὴν ἐκδίπλωσιν τῆς ἀξιοπρεπείας σημαίνει ἐκκίνησιν τῆς διαδικασίας διευρύνσεως τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως πρὸς τὸ ἄπειρον. Καὶ διχάζεται τοῦτο μὲν ὡς συνάντησις μὲ τὴν θεϊαν βούλησιν, τοῦτο δὲ ὡς συμπερίληψις εἰς τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν κάθε ἀνθρώπου καὶ κάθε θεϊκοῦ δημιουργήματος.

Ἡ διαχείρισις τῆς φύσεως (Τὸ δεύτερον καταπίστευμα ἢ ἡ δευτέρα Θεία Οἰκονομία).

Τὸ καταπίστευμα αὐτὸ ἔχει δύο ὄψεις: α) Τὴν θετικὴν, ἥτοι τὴν χρῆσιν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος πρὸς παραγωγὴν βιοτικῶν, πολιτισμικῶν κ.ἄ. ἀγαθῶν, τὰ ὅποια ἔχουν καὶ οἰκονομικὴν ὄψιν, χωρὶς νὰ εἶναι οὐσιαστικῶς

οἰκονομικά, ἀλλὰ μέσα ἐλευθερίας καὶ αὐτοεκφράσεως τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὰ ὀφείλουν νὰ συνυπάρχουν μετὰ δραστηριοτήτων, αἱ ὁποῖαι συντηροῦν τὴν ἀκεραιότητα καὶ τὴν λειτουργικότητα τῆς φύσεως, συνιστοῦν δὲ καὶ ἐκφράζουν τὴν θεόθεν ὀρισθεῖσαν εὐθύνην τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ.

β) Τὴν ἀρνητικὴν, ἥτοι τὴν αὐθαίρετον καὶ ἀλαζονικὴν μετατόπισιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ ἀπὸ τὴν συνετὴ αὐτογνωσίαν ὡς «*διαβάτου τοῦ παρόντος αἰσθητοῦ κόσμου*» (*Viator mundi*) εἰς τὴν ἀλαζονικὴν ἀντίληψιν περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὡς «*κατασκευαστοῦ τοῦ κόσμου*» (*Factor mundi*). Ἡ νέα αὕτη ἐστίασις τοῦ νοῦ ἔχει ὡς ἀπτόν ἀποτέλεσμα τὴν καταστροφὴν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, δηλαδὴ τοῦ δευτέρου καταπιστεύματος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον¹⁰.

Ἐλευθερία διὰ τῆς Λυτρώσεως (*Τὸ τρίτον καταπίστευμα ἢ ἡ τρίτη Θεία Οἰκονομία*).

Ἡ τρίτη διαχειριστικὴ βουλή τοῦ Θεοῦ (Θεία Οἰκονομία) ἀναφέρεται εἰς τὴν λυτρωτικὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου ἐνέργειαν. Συνιστᾷ ὡς καταπίστευμα τὴν κατ' ἐξοχὴν Θείαν Οἰκονομίαν, καὶ πραγματοποιεῖται, ἀποκλειστικῶς, διὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι ὁ προαιώνιος, ἀρχικῶς ἀφανής, ἐμφανής μετὰ, θεσμός ἐκφράσεως καὶ λειτουργίας τῆς ἀκαταλύτου ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ *Ἀνίδρυμα τῆς Ἀγάπης τοῦ Θεοῦ* πρὸς τὰ δημιουργήματά Του, ἰδιαζόντως δὲ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Εἶναι ἀκατάλυτη, ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶναι διαρκὴς καὶ διαχρονικὴ, ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν προφητείαν καὶ τὴν γνῶσιν, ἐπειδὴ «*οὐδέποτε ἐκπίπτει, εἴτε δὲ προφητεῖται, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις καταργηθήσεται*»¹¹.

Ὁ Χριστὸς ὡς ἡ Ἀγάπη καὶ ἡ Ἀγάπη ὡς ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ σταθερὰ ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ μαρτυρήσῃ –καὶ θὰ μαρτυρήσῃ– ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ὡς ὅλον καὶ ὡς ἐπὶ μέρους, καὶ κατὰ τὴν τρίτην χιλιετία.

Τὰ φυσικὰ φαινόμενα ὡς ἐκφράσεις τῆς φύσεως καὶ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα ὡς ἐκφράσεις τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου ἔχουν μεταβλητὴν *σύνθεσιν* καὶ *συνθέματα*, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἐδημιούργησεν τὸν ἄνθρωπον ἐλεύθερον καὶ μάλιστα εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐπαναστατῇ –ἀμάχητον

10. Περισσότερα βλ. εἰς τὸ ἡμέτερον ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ, Ἀθήνα 1994.

11. Παῦλος, Α' πρὸς Κορινθίους, 13,8.

τεκμήριον τῆς ὑπαρχούσης ἐλευθερίας– καὶ κατ’ Αὐτοῦ τοῦ διέποντος τὰ πάντα Δημιουργοῦ Του! Καὶ νὰ δύναται νὰ ἀρνεῖται ὄχι μόνον τὴν ὑπακοὴν εἰς Αὐτόν, ἀλλὰ καὶ νὰ συμπιέξῃ τὴν ἔμφυτην ἀγάπην.

Καὶ ἡ μὲν ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν εὐρίσκεται ἐγγενῶς εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀμολύντου ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἡ δὲ ὑπακοὴ εἰς Αὐτόν ἀνήκει εἰς τὴν προαίρεσιν (ἐκλογὴν) τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὅπως διατυπώνει τοῦτο ὁ Μ. Βασίλειος, «ἀδίδακτος ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη».

Ἡ παγκοσμίως ἀδίδακτη ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν συνιστᾷ τὸ ὄντολογικὸν ψυχολογικὸ «ἔδαφος» τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τοῦ ὁποίου οἰκοδομεῖται τὸ παγκόσμιον Ἰδρυμα τῆς Ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἡ Ἐκκλησία. Αὕτη εἶναι ἡ σταθερὰ ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐκκινεῖ, διὰ τῆς ὁποίας καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ κατευθύνεται καὶ νὰ διέπεται ἡ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν τρίτην χιλιετίαν.

Ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ ἐπανάστασις.

Ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ λήγοντος εἰκοστοῦ αἰῶνος, ὁ ὁποῖος ἐχαρκτηρίσθη καὶ ὡς «αἰὼν τῶν φώτων», ἐκαλλιεργήθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀμέσως μὲν, τοῦ δυτικοῦ, ἐμμέσως δέ, καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ εὐρωπαϊκοῦ χώρου, ἡ ψευδὴς αἰσιοδοξία ὅτι ἡ ἐπιστήμη εἶναι τὸ ἀπόλυτον μέσον καὶ ὄργανον, τὸ ὁποῖον θὰ λύσῃ κάθε πρόβλημα, βιοτικὸν ἢ ἄλλο, ἡ δὲ ἐπανάστασις, στηριζομένη εἰς τὴν Ἐπιστήμην, θὰ λυτρώσῃ τὸν ἀνθρώπον καὶ τὰς κοινωνίας του ἀπὸ τὰ δεινὰ!

Σήμερα, ἡ αἰσιοδοξία αὕτη μετρᾷ ἀπολογιστικῶς ἐπιτυχίας, ἀλλὰ καὶ φρικτὰς ἀποτυχίας, εἶναι δὲ σταθμιτὴ ἡ τεραστία ἔκτασις τῆς ἐπικρατούσης δυστυχίας εἰς πλῆθος ἀνθρώπων καὶ λαῶν. Δυστυχία ποὺ δὲν παρατηρεῖται μόνον στίς λεγόμενες οἰκονομικῶς ὑποανάπτυκτες χώρες, ἀλλὰ, ἄλλου τύπου, καὶ στίς οἰκονομικῶς ἀναπτυγμένες καὶ οἰκονομικῶς ἀνεπτυγμένας.

Τὰ γνήσια προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι, ὅπως ἔκκεντρα καὶ παραπλανητικὰ προβάλλεται, οἰκονομοκεντρικά, ἀλλὰ κοινωνικοκεντρικά.

Νοσεῖ ἡ ἀνθρώπινη κοινωνία ὄχι ὡς ἀφηρημένον μέγεθος, ἀλλὰ ὡς πρακτικὸν καθημερινὸν γεγονός, δηλαδὴ ὡς κοινωνία μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ κοινωνία ἔχει διασπασθεῖ σὲ ἀπειράριθμους «κόκκους συμπαγοῦς ἐγωϊσμοῦ»· ἡ ἀπέραντος στενότης τοῦ ἐγὼ ἐγείρεται μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀναιρεῖ τὴν κοινωνία. Ὁ ἀνύστακτος πόλεμος τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῆς ἀπεράντου στενότητος τοῦ ἐγὼ, ὀφείλει νὰ ἀποτελέσῃ στόχον τῆς μαρτυρίας τῆς Ἐκκλησίας. Αὕτη, ἐξ ὀρισμοῦ, συνίσταται ἐκ τῆς λατρευτικῆς καὶ

μυστηριακῆς, τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς συμπεράξεως· μόνον διὰ τῆς συμπεράξεως δύναται νὰ ἀναχθῇ τὸ ἐγὼ εἰς τὸ **ἐμεῖς** τῆς ὁμολογίας, τῆς λατρείας καὶ τῆς πράξεως, σύμφωνα πρὸς τὰ ἐνοποιοῦνται τοὺς Ὁρθοδόξους «**Πιστεύομεν...**», «**Ὁμολογοῦμεν**», «**Ὑμνοῦμεν**», «**Εὐχαριστοῦμεν**» τοῦ ἐνός, ὁρατοῦ, κοινωνικοῦ σώματος, τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπίλογος (Τὰ καταπιστεύματα καὶ ἡ ἐποχὴ τῆς παγκοσμιοποιήσεως τῆς Οἰκονομίας)¹²

Ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τῆς διακονίας τῶν ἀνθρώπων, ἀντιμετωπίζει τὴν ἐποχὴν τῆς «παγκοσμιοποιήσεως» τρεῖς κακοφωνίας. Τὴν κακοφωνίαν, πρῶτον, τῆς ὑπεροψίας, τῆς διὰ τεχνολογικῶν κατασκευῶν κυριαρχίας τῆς τρίτης διαστάσεως *πέραν τῆς γῆς, δηλαδὴ τοῦ ὕψους*. Οἱ κυρίαρχοι τοῦ ὕψους ἀκροῶνται, διὰ τοῦ συστήματος Echelon, τῶν λόγων καὶ ἐποπτεύουν δορυφορικῶς τὰ ἔργα καὶ τὰς ἐν γένει δραστηριότητας τῶν ἐπὶ τῆς γῆς¹³. Δὲν διστάζουν δέ, νὰ ἐξαποστείλουν ἀπὸ ἀποστάσεως καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους τὰ «καθ' ἡμῶν δολίως κινούμενα πεπυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ» ὡς καταστρεπτικὰ πυρά¹⁴.

Πρὸ 25 αἰώνων ὁ προφήτης Ὁβδιού (1, 3-4) ἐξέφρασεν ἐν βιβλικόν «ἀλλά», στηλιτεύων τὴν ἀλαζονείαν τῶν Ἑδωμιτῶν, λόγῳ τῆς ὑποτιθεμένης ἀσφαλείας, τὴν ὅποιαν παρείχεν εἰς αὐτοὺς, ὅπως ἐνόμιζον, τὸ ὕψος εἰς τὸ ὁποῖον κατοικοῦσαν.

«Ὁ φοβερὴ σου ἀλαζονεία, Ἐδώμ, σὲ παραπλάνησε.

Ἐπειδὴ κατοικεῖς εἰς ἀπρόσιτα, ὑψηλὰ καὶ βραχῶδη μέρη, σκέπτεσαι:

“ἐμένα ποῖος ἡμπορεῖ νὰ μὲ ρίψῃ εἰς τὴν γῆν;”

Ὅμως κί’ ἂν κτίσης τὴ φωλιά σου εἰς τὰ ὑψηλά,

καθὼς ὁ ἀετός,

ὥστε νὰ ὁμοιάζῃ ὡσὰν νὰ εὗρίσκεται μετὰ τῶν ἀστρῶν,

12. Βλ. Ἡλία Β. Οἰκονόμου, Ἡ οἰκουμενικότητα τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν τὴν Ἐποχὴν τῆς Παγκοσμιοποιήσεως, περιοδ. ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ (Ἱ. Ἀρχιεπ. Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας), τεύχος 124-125, (Ἰαν.-Φεβρ. 1999, σσ. 7-14).

13. Βλ. Ἡλ. Οἰκονόμου, Ἡ δαμιονιώδης ἐξουσία τῆς τρίτης διαστάσεως, ἐφημ. ΕΣΤΙΑ, 20.10.1999.

14. Ὅπως συνέβη πρόσφατως εἰς τὸ Κοσσυφοπέδιον καὶ τὰ Μετόχια τῆς Σερβίας.

ἐγώ, ὁ Κύριος λέγω εἰς σέ,
ὅ,τι κι' ἀπὸ ἐκεῖ θὰ σέ γκρεμίσω κάτω».

Τὴν κακοφωνίαν ἐπιδιώκουν, δεύτερον, διὰ τοῦ προγράμματος τῆς παγκοσμιοποιήσεως τῆς οἰκονομίας καὶ τὴν ἐπιβολὴν τῶν ὄρων τοῦ «ἀγοράζειν καὶ πωλεῖν» παγκοσμίως, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ «θηρίου τῆς γῆς» τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου (13,17)¹⁵ καὶ προγραμματίζοντες, τρίτον, τὴν ὑποταγὴν τῶν μικρῶν, μονοεθνικῶν κρατῶν πρὸς συγκρότησιν «Νέας Βαβυλῶνος», ἡ ὁποία θὰ κορυφουῖται εἰς μίαν, ὀνομαστικῶς μὲν πολυκεντρικὴν, οὐσιαστικῶς δὲ μονοκεντρικὴν ἐξουσίαν, στηριζομένην εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ «**Μαμωνᾶ** καὶ εἰς τὴν λατρείαν τοῦ «**Χρυσοῦ Μόσχου**».

Εὐστόχως ἐπισημαίνεται τοῦτο εἰς πρόσφατον ἄρθρον, μὲ τὸν εὐγλωττον περὶ τοῦ περιεχομένου τῆς παγκοσμιοποιήσεως τίτλον «**Ἡ Ἀγορὰ ὡς Θεός**»¹⁶. Τὸ δημοσίευμα αὐτὸ δὲν εἰκονογραφεῖται μὲ τὸν «**Μόσχον τὸν Σιτευτὸν**» τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀλλὰ μὲ τὸν «**χρυσοῦν μόσχον**» τῆς παλαιδιαθηκικῆς ἀποστασίας. Ἡ παγκοσμιοποίησις φέρει, δυστυχῶς, τὸ περιγραμμα τῆς ἀντιθρησκείας τοῦ 21ου αἰῶνα.

Πρὸς τοὺς ἐλέγχοντας τὴν οἰκονομίαν τῶν κοινωνιῶν ἀνεφέρθη ἀλληγορικῶς μὲν, μετὰ βεβαιότητος δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς προφήτης Ἰωάννης (Ἀποκ. 13). Δέκα καὶ πέντε αἰῶνας προηγουμένως, ὁ Μωϋσῆς κατεφέρθη κατὰ τῆς εἰδωλολατρικῆς ἐκτροπῆς διὰ τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς λατρείας τοῦ «χρυσοῦ μόσχου» (Ἐξοδ. 32, 1-24, πρβλ. Δευτερ. 9,7 ἑξ.), ἐπισημαίνων ὄχι ἀπλῶς τὴν ἀνοχήν, ἀλλὰ καὶ τὴν συνέργειαν τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀδελφοῦ του Ἀαρών. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ὑποκρύπτεται μία ὑπόμνησις πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, ὀρθοδόξους, ἀλλὰ καὶ παντὸς δόγματος. Ἡ τυπολογικὴ σχέσηις τῆς Παλαιᾶς πρὸς τὰ κατ' ἐπίφασιν οἰκονομικά, οὐσιαστικῶς δὲ ἀθεϊστικά ἢ ψευδοθρησκευτικὰ συστήματα τῆς ἐποχῆς μᾶς, ὅπως τὸ τῆς οἰκονομικῆς παγκοσμιοποιήσεως, ἢ τῆς «Ἀγορᾶς ὡς Θεοῦ»¹⁷ εἶναι σαφές! Ἡ παγκοσμιοποίησις δὲν τείνει μόνον πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς κοινωνίας διὰ τῆς οἰκονομίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὑποκατάστασιν τῆς θρησκείας διὰ τῆς οἰκονομίας, ὅπως δύναται νὰ συμπεράνῃ κάποιος, στηριζόμενος εἰς τὴν προαναφερθεῖσαν ἀνάλυσιν τοῦ H. Cox.

15. Πρβλ. Ἠλία Β. Οἰκονόμου, Ἐξουσίες καὶ πολῖτες στὴν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου: ἐν 1900ετηρίδι τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννου, Ἀθῆναι 1999, σελ. 51.

16. Harvey Cox, The Market as God, The atlantic Monthly, March 1999.

17. Harvey Cox, The Market as God. Living in the New Dispensation. The Atlantic Monthly, March 1999.

“Ὅ,τι δύναται νὰ συντηρήσῃ, πλέον, τὴν ἐλπίδα ἀξιοπρεποῦς ζωῆς εἶναι ὁ «**Ἀκάθιστος τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας Ὑμνος**», ὁ ὁποῖος ὀφείλει νὰ ἀπευθύνεται, ἀδιαλείπτως, πρὸς τὴν μόνην **σταθερὰν ἀλήθειαν, ἀρχὴν καὶ πεποίθησιν** αὐτῆς, τὸν Χριστόν.

Εἰς τὴν **Ἐλευθερίαν** καὶ τὴν **Λύτρωσιν** συνοψίζεται τὸ θεόσδοτον περιεχόμενον τῆς μαρτυρίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς προσφερομένης ἐλπίδος πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τῆς σκοτεινῆς, εἰσέτι, τρίτης χιλιετίας, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ φωτίσῃ ἡ μία, ἐνιαία καὶ ὁμόφωνος δι’ ἔργων μαρτυρία: **Ο ΧΡΙΣΤΟΣ** θὰ ἀναδειχθῇ καὶ πάλιν ἔργῳ ὡς ὁ **ΕΛΕΥΘΕΡΩΤΗΣ** τῶν κωνινῶν καὶ τῆς τρίτης χιλιετίας (!), ἐπειδὴ εἶναι «**χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας**»¹⁸.

18. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν 13,8.